

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت دریافت درجه دکترای حرفه ای در رشته پزشکی

عنوان:

بررسی علل و انواع وهزینه های درمانی آمپوتاسیون

تروماتیک در بیماران مراجعه کننده به مرکز آموزشی درمانی

فاطمی اردبیل طی سالهای ۸۵-۱۳۸۴

استاد راهنما :

دکتر علی محمدیان اردی

استاد مشاور:

دکتر سعید صادقیه اهری

نگارش:

ژاله سعیدیان

۸۷-۱۳۸۶

شماره پایان نامه : ۰۲۷۶

تشکر و قدردانی

بسم الله الرحمن الرحيم

بر خود واجب می دانم خداوند منان را سپاسگزار باشم که توفیق انجام این پژوهش را بر بنده ارزانی داشت و در مرحله بعد از زحمات و تلاشهای استاد محترم و گرانقدر جناب آقای دکتر علی محمدیان اردی که به عنوان استاد راهنما ساعتها وقت گرانبهای خود را جهت راهنمایی و مطالعه این تحقیق صرف نموده و از نظرات و رهنمودهای سازنده و مفید خویش بهره مند ساختند، صمیمانه تشکر نمایم. همچنین از استاد گرامی جناب آقای دکتر سعید صادقیه اهری که وقت ارزشمند خود را جهت مشاورت در انجام این پژوهش صرف نموده و از راهنماییهای فکری و آموزشهای علمی ایشان همواره بهره مند شدم، قدردانی کنم.

ضمناً از مدیر گروه محترم بخش بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، جناب آقای دکتر اخوان اکبری و ریاست محترم دانشکده پزشکی جناب آقای دکتر پور فرضی و معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی جناب آقای دکتر بهلولی که نظر مساعدی در اجرای این پژوهش داشتند، ممنون و سپاسگزار باشم. از هیات محترم داوران که برای مطالعه این تحقیق وقت گذاشته و داوری این پایان نامه را بعهده گرفتند، همچنین از جناب آقای دکتر همایون صادقی که در این راه رهنمودهای ارزشمندی ارا نه دادند و سرکار خانم مشعوفی که در کارهای آماری از مشاورتش بهره مند شدم و از آقای علی عابدی و سرکار خانم نفتچی مسوولین محترم بخش پایان نامه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تقدیر و تشکر نمایم. در پایان از کارشناس محترم معاونت آموزشی مرکز آموزشی درمانی فاطمی اردبیل جناب آقای ملک پور و بخش بایگانی این مرکز که در تکمیل پرسشنامه نهایت همکاری را داشتند و برای اساتید معزز و گرانقدری که در دوران تحصیل در دانشگاه از محضرشان تلمذ نمودم و حق استادی بر گردنم دارند، از خداوند برایشان آرزوی سلامتی و طول عمر با عزت و توفیقات روز افزون الهی را مسئلت نموده و کمال سپاس و تشکر را داشته باشم.

ژاله سعیدیان

اردیبهشت ۱۳۸۷

تقدیم به پدر بزرگوارم:

که هستی ام در سایه تلاش و کوشش بی پایانش جان گرفت . اسوه صداقت و پاکی و اولین معلم زندگی ام که با مهربانی و عطوفت راستی و انسانیت را به من آموخت. او که ایثارها و فداکاریهایش همواره در خاطرم جای دارد و کلامم از ذکر آن همه گذشت قاصر است. به امید آنکه همیشه باشد و من کوچک در سایه الطاف بی دریغش.

تقدیم به مادر عزیزم:

یگانه گوهری که پروردگار برایم خلق کرد. او که دریایی از عشق و محبت بوده و همچون شمع صبورانه سوخته تا راه تاریک زندگی برایم روشن شود. او که جایگاه همیشگی اش قلب و فکر و جاتم است و لبخند زیبایش باعث فراموشی تمام غمها و مشکلات زندگیم. در توانم قدرت وصف حتی ذره ای از گذشتها، فداکاریها و مهربانیها و محبتهایش نیست. امید آن دارم که این جوهر زندگی ام تا همیشه زمان بماند و من همواره شاکر این لطف خدا.

تقدیم به همسر عزیزم دکتر محمد امانی:

او که با نگاه پر فروغش زندگی ام را پر شکوه ساخت ، به او که عشقش بهانه
زندگی ام است و شادی او شادی و آرزوی من و اندوه او محنت و دلتنگی من
است.

تقدیم به پدر و مادر گرامی همسرم:
که خالصانه ترین محبتها را نثارمان کرده اند، به پاس سالها رنج و تلاششان.

تقدیم به خواهر نازنینم ، دکترهاله سعیدیان و همسرش دکتر
علیرضا خانزاده و وانا کوچولو:
آنها که یآوری همدل و همصدا در سختیها و خوشهالیهایم بودند و خاطرات
شیرین زندگی ام در کنارشان شکل گرفت.

تقدیم به برادر مهربانم، دکترحمید سعیدیان و همسرش دکتر
نازنین صنعتکار:
که همواره تبسم و قلب آکنده از محبتشان آرامش بخش دلم بود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده.....
۲.....	مقدمه واهمیت موضوع.....

فصل اول – کلیات

۴.....	(۱-۱) انگیزه.....
۶.....	(۲-۱) اهداف پژوهش.....
۸.....	(۳-۱) سوالات پژوهش.....

فصل دوم – بررسی متون

۱۲.....	(۱-۲) تعاریف.....
۱۴.....	(۲-۲) انواع آسیب های خارجی.....
۱۴.....	(۳-۲) مدل های تحلیل اپیدمیولوژیک حوادث.....
۱۹.....	(۴-۲) هزینه ها.....
۲۱.....	(۵-۲) ثبت آسیبه ها.....
۲۲.....	(۶-۲) عوامل خطر آسیب های ناشی از علل خارجی.....

۲۳..... (۷-۲) آمپوتاسیون

۲۸..... (۸-۲) بررسی متون و مقالات

۴۱..... (۹-۲) نمونه هایی از ابزار آلات عامل آمپوتاسیون

فصل سوم - مواد و روشها

۴۴..... (۱-۳) نوع مطالعه

۴۴..... (۲-۳) جامعه مورد مطالعه

۴۴..... (۳-۳) نمونه مورد مطالعه

۴۵..... (۴-۳) حجم نمونه

۴۵..... (۵-۳) روش گرد آوری اطلاعات

۴۶..... (۶-۳) روشهای آماری

فصل چهارم - نتایج

۴۷..... (۱-۴) نتایج

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

۷۶..... (۱-۵) بحث

۸۵..... (۲-۵) نتیجه گیری

۸۸..... (۳-۵) پیشنهادات

۸۹..... چکیده انگلیسی

۹۰..... منابع

ضمائم

فهرست جداول

جدول شماره ۱-۲.....	۱۷
جدول شماره ۱-۴.....	۴۸
جدول شماره ۲-۴.....	۴۹
جدول شماره ۳-۴.....	۵۰
جدول شماره ۴-۴.....	۵۱
جدول شماره ۵-۴.....	۵۲
جدول شماره ۶-۴.....	۵۳
جدول شماره ۷-۴.....	۵۴
جدول شماره ۸-۴.....	۵۵
جدول شماره ۹-۴.....	۵۵
جدول شماره ۱۰-۴.....	۵۶
جدول شماره ۱۱-۴.....	۵۷
جدول شماره ۱۲-۴.....	۵۸
جدول شماره ۱۳-۴.....	۵۹
جدول شماره ۱۴-۴.....	۵۹

جدول شماره ۴-۱۵.....	۶۰
جدول شماره ۴-۱۶.....	۶۱
جدول شماره ۴-۱۷.....	۶۱
جدول شماره ۴-۱۸.....	۶۲
جدول شماره ۴-۱۹.....	۶۳
جدول شماره ۴-۲۰.....	۶۴
جدول شماره ۴-۲۱.....	۶۴
جدول شماره ۴-۲۲.....	۶۵
جدول شماره ۴-۲۳.....	۶۶
جدول شماره ۴-۲۴.....	۶۷
جدول شماره ۴-۲۵.....	۶۸
جدول شماره ۴-۲۶.....	۶۹
جدول شماره ۴-۲۷.....	۶۹
جدول شماره ۴-۲۸.....	۷۰
جدول شماره ۴-۲۹.....	۷۱

فهرست نمودارها

نمودار شماره ۱-۴ ..... ۷۲

نمودار شماره ۲-۴ ..... ۷۳

نمودار شماره ۳-۴ ..... ۷۴

نمودار شماره ۴-۴ ..... ۷۵

فهرست اشکال

شکل شماره ۱-۲ ..... ۱۵

شکل شماره ۲-۲ ..... ۱۶

شکل شماره ۳-۲ ..... ۳۰

شکل شماره ۴-۲ ..... ۴۱

شکل شماره ۵-۲ ..... ۴۲

شکل شماره ۶-۲ ..... ۴۲

شکل شماره ۷-۲ ..... ۴۳

WHO : World Health Organization.

ICD :International Classification of Diseases.

چکیده:

مقدمه و هدف: حوادث ۱۶٪ از بار جهانی بیماریها را به خود اختصاص می دهد و بخش زیادی از مرگ و میر و ناتوانی را سبب می گردد. امروزه آمپوتاسیون اندام یکی از مشکلات مهمی است که با آن مواجه هستیم و همراه با عوارض جدی فونکسیونل، روانی و شخصیتی در جامعه است. در این راه بر آن شدیم تا به بررسی علل و انواع و هزینه های درمانی آمپوتاسیون تروماتیک در بیماران مراجعه کننده به مرکز آموزشی درمانی فاطمی اردیبهشت طی سالهای ۱۳۸۴-۸۵ بپردازیم.

مواد و روشها: مطالعه حاضر توصیفی از نوع سری- موردی بوده که با استفاده از ابزار پرسشنامه اطلاعات مربوط به مراجعه کنندگان جمع آوری گردیده است. نمونه مورد مطالعه شامل کلیه مراجعین با آمپوتاسیون اندام به تعداد ۲۱۸ نفر بود که در طی دو سال از ابتدای سال ۱۳۸۴ تا پایان سال ۱۳۸۵ به مرکز آموزشی درمانی فاطمی اردیبهشت مراجعه کرده اند.

نتایج: در این مطالعه میانگین سنی آسیب دیدگان ۲۸/۹ میباشند و بیشتر آسیب دیدگان (حدود ۶۲ درصد) در گروه سنی ۳۰-۱ سال قرار دارند. همچنین مردان حدود سه برابر زنان دچار آسیب شده اند. بیشتر مراجعه کنندگان در فصل تابستان و بین ساعات ۸ صبح الی ۸ شب آسیب دیده اند. ساکنان شهرها و روستاها تقریباً به یک نسبت دچار آسیب شده اند. بیشتر آسیب دیدگان (۳۹/۶ درصد) بیسواد بوده اند. بیشتر بیماران در محیط های باز بویژه در محیط کار دچار حادثه شده اند. شایعترین وسیله عامل آمپوتاسیون وسایل کشاورزی و دامپروری بخصوص دستگاه چین بوده است. بیشتر آسیب ها از نوع کامل (۵۰/۵ درصد) و غیر عمدی (۹۹/۵ درصد) بوده اند. آسیب در اندام فوقانی (۹۴/۵ درصد)، سمت راست بدن (۵۸/۲ درصد) و در ناحیه دست بویژه انگشتان (۹۷ درصد) شیوع بیشتری دارد. اکثریت آسیب دیدگان (حدود ۹۴ درصد) نا آشنا با نحوه کار با وسایل عامل آمپوتاسیون بوده اند. حدود ۸۸ درصد آسیبهایی به علت کار با وسایل ساخت داخل کشور بوده است. حدود ۸۰ درصد هزینه پرداختی توسط آسیب دیدگان به صورت بیمه و حدود ۲۰ درصد به صورت آزاد بوده است.

بحث و نتیجه گیری: بر اساس نتایج تحقیق به نظر می رسد بیشترین موارد آسیب در سنین اشتغال بوده است و گروه سنی بالای ۱۰ سال نیز در معرض خطر و حوادث محیط کار قرار دارند. همچنین طبق نتایج بدست آمده جنس عامل تاثیرگذاری در میزان بروز حوادث می باشد و افراد مذکر در معرض خطر بیشتری قرار دارند. بیشتر آسیبهایی در ساعاتی از شبانه روز اتفاق افتاده است که افراد در محیطهای کاری و مشغول به کار بوده اند و با توجه به شیوع بالای حوادث در محیط کار بنابراین توجه بیشتر به مسائل ایمنی محیط کار لازم است. بر اساس این تحقیق آمپوتاسیون با وسایل کشاورزی و دامپروری شیوع بالایی دارد که احتمالاً بدلیل ساختار اولیه و ابتدایی این وسایل می باشد. با توجه به شیوع بالای آسیبهایی در اندام فوقانی و ناحیه دست که بدلیل طراحی پیچیده این واحد آناتومیک اثرات زیانبار فراوانی متعاقب آن پیش می آید، نیاز به تدابیر بیشتری در خصوص کاهش زمینه های بروز حوادث منجر شونده به آمپوتاسیون را بر می انگیزد. سطح تحصیلات و آشنایی با نحوه کار با وسایل عامل آسیب نیز دو موضوع مهم تاثیرگذار هستند که برای کاهش بروز حوادث باید به این دو عامل توجه بیشتری شود. با توجه به دانمی بودن معلولیتهای ایجاد شده و هزینه های فراوان برای سیستم سلامت و بیمار پیشنهاد میگردد ابزارهای استاندارد به همراه آموزش نحوه کار با ابزارهای فوق الذکر جهت پیشگیری از این معلولیتها طراحی و مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: حادثه، آمپوتاسیون، تروما

مقدمه و اهمیت موضوع:

حوادث ۱۶٪ از بار جهانی بیماریها را به خود اختصاص می دهد و بخش زیادی از مرگ و میر و ناتوانی را سبب می گردند.^(۱) با توجه به بار بالای حوادث در مقایسه با سایر بیماریها به نظر می رسد پیشگیری از آسیب ها و عوارض ناشی از آنها از جمله چالشهای اصلی فراروی سیاستگذاران حوزه سلامت باشد. آمپوتاسیون و بویژه آمپوتاسیون اندام فوقانی که اغلب موارد آن ناشی از تروما می باشد حتی اگر در سطح یک انگشت نیز باشد می تواند موجب ناتوانی واختلال عملکرد دائم گردد.^(۲)

سلامت افراد جامعه در کشور ما، همانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، امریست همگانی که تامین وارتقای آن، فقط اقدامات جمعی و مشارکت های بین بخشی تمام اعضاء دولت وحضور آگاهانه مردم را می طلبد.(۳) در سال ۲۰۰۰، آسیبهای با علل خارجی در جهان بیش از ۶ میلیون مرگ را سبب شده است که ۳/۸ میلیون نفر آنها بعلت حوادث غیرعمدی و ۲/۲ میلیون نفر آن،بعلت حوادث عمدی فوت کرده اند. در صورتیکه دامنه توجه به پی آمدهای مربوط به سلامتی که در نتیجه حوادث پدید می آیند وسیعتر گردد ملاحظه می شود که اغلب پیامدها فقط به آسیبهای فوری ناشی از واقعه محدود نمی گردد. هر حادثه منجر